

Bruijn, Linda de

Van: Secretariaat RMN <secretariaat@recreatiemiddennederland.nl>
Verzonden: maandag 3 april 2017 19:06
Aan: 'raadsgriffie@debilt.nl'; 'william.van.zanen@houten.nl'; 'griffie@lopik.nl';
'griffie@nieuwegein.nl'; 'griffie@stichtsevecht.nl'; 'griffie.gemeenteraad@utrecht.nl';
'griffie@ijsselstein.nl'; 'statengriffie@provincie-utrecht.nl'; !Griffie
CC: Roessen, A. (Annemiek); Hidma, I. (Irene)
Onderwerp: Ontwerp begroting 2018 recreatieschap Stichtse Groenlanden
Bijlagen: Aanbiedingsbrief begroting 2018.pdf; Begroting recreatieschap Stichtse Groenlanden 2018.pdf

Geachte deelnemers,

Bijgaand treft u de ontwerp-begroting 2018 van recreatieschap Stichtse Groenlanden aan. Deze begroting is voorzien van een aanbiedingsbrief.

Met vriendelijke groet,

Annemiek Roessen
Secretaris
030-2974000/06-15017620
www.recreatiemiddennederland.nl

Recreatieschap Stichtse Groenlanden

Archimedeslaan 6
3584 BA Utrecht
030 297 40 00

Postbus 8058
3503 RB Utrecht
www.recreatiemiddennederland.nl

IBAN NL91 BNGH 0285072307
KvK nummer 52400549
BTW NL805330689B01

Aan:

De raden van deelnemende gemeenten en aan
provinciale staten van Utrecht

i.a.a. colleges van burgemeester en wethouders en gedeputeerde staten

Utrecht, 3 april 2017

Ons kenmerk: Z-171532/UIT-172184
Bijlage(n): Begroting recreatieschap Stichtse Groenlanden 2018
Onderwerp: Begroting 2018

Geachte raad, staten,

Hierbij biedt het dagelijks bestuur van recreatieschap Stichtse Groenlanden u de
conceptbegroting 2018 aan.

De begroting 2018 is gebaseerd op de kadernota die u onlangs van ons heeft ontvangen. In
deze begroting wordt voortgebouwd op de goede samenwerking tussen de acht gemeenten
en provincie en op het Ontwikkelplan dat ruimte geeft voor investeringen in recreatie.

Het jaar 2018 is het vierde jaar van de vierjarige budgetperiode 2015 – 2018. In die periode
worden mee- en tegenvallers pas aan het eind verrekend, en bent u als deelnemer voor 4
jaar zeker van het uitgavenpatroon. Voor de begrotingen 2015, 2016 en 2017 heeft het
algemeen bestuur besloten om de deelnemersbijdragen niet te indexeren. Het DB heeft voor
de begroting 2018 de voorkeur uitgesproken om uit te gaan van wel-indexeren, om niet
verder uit de pas te lopen met de loon- en prijsontwikkeling, en om aan te sluiten bij nieuwe
activiteiten.

De komende jaren wordt gewerkt aan nog meer nieuwe private recreatievoorzieningen.
Basis voor de inzet is het eind 2014 vastgestelde Ontwikkelplan, waarin een onderbouwing
wordt gegeven voor voorgestelde investeringen en verwachte effecten. Met het vaststellen
van het Ontwikkelplan heeft het algemeen bestuur ervoor gekozen om een deel van de
algemene reserve in te zetten voor recreatieve voorzieningen die bij moeten dragen aan een
beter financieel evenwicht; een impuls die zich op termijn terugbetaalt. Het Ontwikkelplan
wordt begin 2017 geactualiseerd en aangepast aan lopende ontwikkelingen, en is daarmee
een prima basis voor het uitvoeringsprogramma 2017-2018.

U wordt volgens de gemeenschappelijke regeling in de gelegenheid gesteld uw gevoelens
over de begroting 2018 kenbaar te maken. Het algemeen bestuur van het recreatieschap wil
de begroting op 22 juni 2017 vaststellen. U kunt uw opmerkingen en reacties tot uiterlijk 8
juni 2017 indienen.

Indien u prijs stelt op nadere toelichting over de begroting 2018 of de activiteiten van het
recreatieschap, kunt u altijd contact met het secretariaat opnemen (030 – 2974000).

In afwachting van uw reactie,

H.J.C. Geerdes, voorzitter

BEGROTING 2018

Recreatieschap
Stichtse Groenlanden

PROGRAMMABEGROTING 2018

Van de programma's, de producten, de baten en lasten en de balans over het jaar 2018 van het recreatieschap Stichtse Groenlanden.

Opgemaakt door het dagelijks bestuur d.d. 29 maart 2017.

Namens het dagelijks bestuur,

Dhr. H.J.C. Geerdes, voorzitter.

Mevr. Ir. A. Roessen, secretaris

Inhoudsopgave

A.	<u>Beleidsbegroting</u>	pag.1-23
1.1	<i>Programmaplan 2018</i>	1
1.2	<i>Verkort overzicht exploitatie</i>	7
1.3	<i>Deelnemersbijdragen</i>	9
2.1	<i>Productenbegroting</i>	9
2.2	<i>Paragrafen</i>	15
B.	<u>Financiële begroting</u>	pag.24-26
3.0	<i>Financiële positie</i>	24
3.1	<i>Balans</i>	24
4.0	<i>Overzicht van lasten en baten 2018</i>	26
C.	<u>Meerjarenbegroting</u>	pag.27-29
5.1	<i>Investerings- en financieringsstaat 2017-2021</i>	27
6.1	<i>Meerjarenraming lasten en baten 2017-2021</i>	29
D.	<u>Bijlagen</u>	Pag. 30-32
7.1	<i>Staat van aanschaffingswaarden, afschrijvingen boekwaarden per 31-12-2018</i>	30
7.2	<i>Staat van reserves en voorzieningen</i>	31
7.3	<i>Staat van geldleningen en aflossingen per 31-12-2018</i>	32

1.0 Recreatieschap Stichtse Groenlanden programmaplan 2018

1.1 Inleiding

We besteden met zijn allen een groot deel van onze vrije tijd aan recreatie. Het bieden van goede regionale voorzieningen die goed aansluiten op de vraag van de recreant én mogelijkheden bieden voor de markt, draagt bij aan een vitaal woon- en werkklimaat in de regio. Dit voeren de samenwerkende recreatieschappen in (en om) de provincie Utrecht uit met als missie:

Buiten recreëren binnen handbereik.

Daarbij is het van belang om, naast het in stand houden van voorzieningen, ook te investeren in het up-to-date houden van de voorzieningen. Investeren in goed beheer, onderhoud en toezicht maar zeker ook in continue ontwikkeling van het recreatieve product.

Tegelijkertijd vraagt het duurzaam kunnen blijven beheren een betere financiële draagkracht van de recreatieterreinen. Het recreatieschap Stichtse Groenlanden heeft een ontwikkelstrategie opgesteld die is gericht op het duurzaam kunnen beheren en blijven ontwikkelen van recreatievoorzieningen. Ontwikkeling vergt samenwerking, tijd, flexibiliteit en het welslagen is sterk afhankelijk van externe factoren. De wereld is steeds in verandering, de recreatie dus ook. Dat maakt het - zoals overigens elk jaar - lastig om, in het voorjaar van 2017, een begroting voor 2018 op te stellen. In overleg met betrokken wethouders, bestuursleden en ambtelijke contacten zijn voor veel onderwerpen reële aannames geformuleerd in de kadernota. Op basis hiervan is een zo realistisch mogelijke begroting opgesteld.

In 2015 is een nieuwe budgetperiode van start gegaan. De begroting 2018 is de vierde en laatste in deze budgetperiode. Een budgetperiode houdt in dat over een meerjarige (in dit geval vierjarige) periode de eventuele mee- en tegenvallers worden verrekend over de hele periode in plaats van elk jaar separaat. Mee- en tegenvallers kunnen zo over vier jaar gecompenseerd worden. En zowel deelnemers als uitvoeringsorganisatie hebben vierjarige zekerheid over hun financiële afspraken.

De vorige budgetperiode (2010-2014) kenmerkte zich door een versterkte inzet op uitbreiden van het recreatie-aanbod en daarmee het verhogen van de inkomsten uit de private verhuringen of erfpachten. Deze inzet wordt in de huidige budgetperiode gecontinueerd. Basis voor de inzet is het eind 2014 vastgestelde Ontwikkelplan, waarin een onderbouwing wordt gegeven voor voorgestelde investeringen en verwachte effecten. Het Ontwikkelplan wordt begin 2017 geactualiseerd en aangepast aan lopende ontwikkelingen, en is daarmee een prima basis voor het uitvoeringsprogramma 2017 – 2018. Met het vaststellen van het Ontwikkelplan heeft het algemeen bestuur ervoor gekozen om een deel van de opgebouwde algemene reserve in te zetten voor recreatieve voorzieningen die bij moeten dragen aan een beter financieel evenwicht; een impuls die zich op termijn terugbetaalt.

De speerpunten in het Ontwikkelplan 2015 zijn herinrichting van de zuidelijke entree van de Maarsseveense Plassen, verkennen van de ontwikkelingsmogelijkheden voor Salmsteke, inrichtingsplan voor Strijkviertel en verbetering van routestructuren.

Het recreatieschap voert beheer uit op de schapsterreinen en routestructuren. Ook wordt beheer en exploitatie uitgevoerd op enkele 'niet-schapsterreinen': Haarrijnseplas voor gemeente Utrecht en Middelwaard voor de provincie Utrecht. Deze inzet wordt volledig vergoed door de opdrachtgevers en is dus voor het recreatieschap in ieder geval kostenneutraal. Voor deze terreinen worden geen initiatieven voor nieuwe concepten of uitbreiding van voorzieningen ontwikkeld, tenzij op verzoek van en in nauw overleg met de eigenaar.

Eind 2016 heeft het algemeen bestuur de intentie uitgesproken om, als gemeente De Ronde Venen (DRV) daarom vraagt, met hen in gesprek te gaan over toetreding tot SGL. Gezien de aanstaande opheffing van het recreatieschap Vinkeveense Plassen is het denkbaar dat deze gesprekken er toe leiden dat DRV per 1/1/2018 toetreedt tot SGL. In deze begroting wordt (nog) geen aandacht geschonken aan de financiële zaken die het gevolg zijn van toetreding van DRV. Deze begroting richt zich alleen op het huidige werkveld van SGL. Mocht DRV toetreden dan

wordt een nieuwe begroting opgesteld die het resultaat is van de begroting van SGL en die van VVP en het resultaat van de onderhandelingen.

Uitgangspunten budgetperiode 2015 – 2018

Aan het begin van de nieuwe budgetperiode heeft het AB uitgangspunten vastgesteld die in principe voor de gehele budgetperiode gelden:

1. Het reguliere beheer vindt sober en doelmatig plaats, op basis van principes van schoon, heel en veilig, en (voor zover te meten) op niveau van een rapportcijfer 6;
2. Groot onderhoud, vervangingsinvesteringen, extern advies etc. vindt sober plaats, slechts als voor recreatief functioneren nodig; de uitgaven worden geïndexeerd conform CPB;
3. De aan RMN af te dragen personeelslasten ontwikkelen zich conform CAO-provincies;
4. De deelnemersbijdragen worden geïndexeerd conform CPB;
5. De inwoneraantallen als basis voor de deelnemersbijdragen worden voor 4 jaar gelijk verondersteld ('vastgeklikt');
6. Inkomsten uit nieuwe verhuringen, erfpachten etc. worden pas in de begroting geraamd vanaf het moment dat er overeenkomsten van kracht zijn;
7. Als basis voor inkomsten uit bezoek aan het strandbad Maarsseveen wordt uitgegaan van 80.000 betalende bezoekers.

Bovenstaande uitgangspunten gelden als basisprincipe voor de jaarlijkse begroting. Echter, voor de begrotingen 2015, 2016 en 2017 heeft het algemeen bestuur besloten af te wijken van uitgangspunt 4, en de deelnemersbijdragen niet te indexeren. Het DB heeft voor de begroting 2018 de voorkeur uitgesproken om uit te gaan van wel-indexeren, om niet verder uit de pas te lopen met de loon- en prijsontwikkeling, en om aan te sluiten bij nieuwe activiteiten.

Voor de begroting 2018 worden daarnaast de overige uitgangspunten gehanteerd:

8. De strategie en voorstellen uit het Ontwikkelplan (zie verder) worden in een meerjarenprogramma gevat. In 2015 en 2016 zijn de eerste tranches zoveel mogelijk ingezet, in 2017 en 2018 wordt het laatste deel uitgevoerd. In de begroting zijn de raming gebaseerd op het vastgestelde Ontwikkelplan. Dat betekent een investering van ruim € 650.000 Dit bedrag wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve "Ontwikkelplan". In de loop van 2017 wordt een herzien Ontwikkelplan ter besluitvorming voorgelegd;
9. De nieuwe (extra) inkomsten die het gevolg zijn van de investeringen uit het Ontwikkelplan worden in een reserve "revolving fund" verzameld, dat de basis is voor nieuwe investeringen in een volgende budgetperiode;
10. Inschatting is dat de evenementenmarkt in 2018 ongeveer gelijk blijft aan voorgaande jaren. Daarom ramen we net als voorgaande jaren in de begroting 2018 € 90.000 inkomsten uit evenementen;
11. In 2018 zal de uitvoering van routebeheer en –ontwikkeling lopen via het in 2017 opgerichte routebureau;
12. Het te hanteren prijsindexcijfer bedraagt, op basis van de cijfers 2016 en verwachting 2017, voor 2018 1,0%. Ook in de meerjarenramingen wordt met 1,0% prijsindex gerekend;

Ontwikkelingen 2018

Enkele ontwikkelingen die voor de regionale recreatie in 2018 van belang zijn:

1: Meer inkomsten 'uit de markt'

In de vorige budgetperiode zijn nieuwe exploitaties tot stand gekomen waardoor de eigen inkomsten zijn versterkt (bijv. restaurant, duikcentrum en sauna Maarsseveen, Down Under Laagraven, forelvisjver Ruigenhoek, uitbreiding Kameryck). De komende jaren wordt gewerkt aan nog meer nieuwe private recreatievoorzieningen. In het eerder genoemde Ontwikkelplan is aangegeven op welke voorzieningen de prioriteit gelegd zal worden, en waar de meeste recreatieve en financiële meerwaarde te verwachten is. Om dergelijke ontwikkelingen van de grond te krijgen, is samenwerking nodig; met collega-beheerders, met grondeigenaren, met gemeenten voor planologische procedures, met waterschap etc. Realisatie van ontwikkeling is veelal afhankelijk van externe factoren, daarom is samenwerking met vele partners essentieel.

2: Routenetwerken en routebureau

We blijven stevig inzetten op verbreding en toegankelijk maken van het routenet. Routegebonden recreatie (wandelen, fietsen, varen) maakt meer dan 50% van de recreatie-activiteiten uit en wordt in de praktijk steeds meer een jaarrond activiteit. In de voorgaande jaren zijn verschillende voorzieningen opgeleverd, waaronder het wandelknooppuntennetwerk in Utrecht-West, Noorderpark, Vianen en Vechtstreek, de optimalisatie van het fietsknooppuntennetwerk en aanleg van een sloepennetwerk. In 2017/2018 wordt het wandelnetwerk uitgebreid naar de Kromme Rijnstreek. Het netwerk loopt deels over gronden van gemeenten die geen deelnemer zijn van Stichtse Groenlanden. Deze gemeenten betalen een vergoeding voor aanleg en onderhoud van het netwerk aan het recreatieschap. Met de aanleg van deze netwerken een flinke slag gemaakt in de opbouw van samenhangende routestructuren. In 2018 is het voornemen om het beheer van de routenetwerken onder te brengen bij het routebureau.

3. Bewegingen in samenwerking

Met de liquidatie van twee aangrenzende recreatieschappen en de oprichting van een routebureau komt er stevige beweging in de gezamenlijke organisatie van recreatiebeheer. In 2017 wordt de toetreding van gemeente De Ronde Venen tot het recreatieschap Stichtse Groenlanden nader verkend. Mogelijk is er in 2018 sprake van een toetreding van DRV tot Stichtse Groenlanden.

Inzet van deze bewegingen is om de voorwaarden voor gezamenlijke en efficiënt beheer in stand te laten of zelfs te verbeteren. Inzet is ook om beter in te kunnen spelen op de wensen en behoeften van de recreant.

Geplande ontwikkelingstrajecten met ruimte voor private investeringen

Ingezet wordt op enkele grote ontwikkeltrajecten die in 2018/2019 gereed komen. Geheel in lijn met de opvattingen van het bestuur wordt ernaar gestreefd nieuwe ontwikkelingen zoveel mogelijk uit privaat geld te financieren, zowel qua investering als, daarna, het beheer:

- Voor Oortjespad worden nieuwe recreatiemogelijkheden toegevoegd, zgn. Oortjespad-plus. Door een private partij wordt geïnvesteerd in een midgetgolfbaan, een avontuurlijk speelparcours en een pannenkoekenrestaurant. Dit betekent uitbreiding van private exploitatie, met tegelijkertijd afbouw van publieke bijdragen. In de meerjarenraming wordt uitgegaan van vermindering van de lasten vanaf 2018. Of dat haalbaar blijft, hangt mede af van de uitspraak in april 2017 van de Raad van State in de beroepen tegen het bestemmingsplan.
- Voor de terreinen langs de Lek bij Houten, 't Waal en Honswijkerplas is in 2017 het proces op weg naar een Recreatief Knooppunt verder uitgewerkt. Benodigde investeringen kunnen gedekt worden uit de "reserve zandopbrengst 't Waal", als voorinvestering in de toekomst. Tijdens de komende periode van grondaanvulling zullen terrein en zwemplas gewoon toegankelijk zijn, en loopt beheer en exploitatie als gebruikelijk door. In 2018 wordt afhankelijk van de planologische mogelijkheden ingezet op invulling van een passende inrichting en exploitatie.
- Voor Strijkviertel, Salmsteke en Maarsseveense Plassen lopen initiatieven en verkenningen voor uitbreiding van het recreatieaanbod en (deels) privaat exploiteren van voorzieningen. Dit zijn processen die veel tijd vragen omdat aanpassing van bestemmingsplannen vereist is; de medewerking van gemeenten en andere stakeholders is nog niet vanzelfsprekend. Voor de uitvoering worden middelen uit de "reserve Ontwikkelplan" aangewend.
- Voor Heemstede-noord wordt, na verwerving van de gronden, een recreatieondernemer gezocht.
- Met de gemeente Woerden is in 2017 verkend hoe inrichting en exploitatie van de Cattenbroekerplas vorm kan krijgen en of het gebied ingebracht kan worden bij het recreatieschap.

Vervangingsinvesteringen

De op de eigdommen van het schap aangebrachte infrastructuur en de gerealiseerde (recreatieve) voorzieningen worden na afloop van hun technische levensduur, waar van toepassing, vervangen. Ook het voor de uitvoering van de taken van het schap benodigde materieel wordt na afloop van de technische levensduur, indien nodig, vervangen. Voor 2018 wordt aan (vervangings)investeringen per saldo € 1.148.000 geraamd.

Evenementen: veel vraag vanuit bezoekers en markt; planologisch lastig

Het dagelijks bestuur ziet in dat het laten plaatsvinden van evenementen op recreatieterreinen aansluit op de maatschappelijke behoefte. Evenementen zijn een vorm van recreatie, bedienen een breed spectrum aan doelgroepen en maken een andere beleving van recreatieterreinen mogelijk. Er is vraag naar festivals en evenementen: zowel vanuit de recreant op zoek naar beleving en een gevarieerd buitenaanbod, als vanuit verenigingen, Rotary-clubs en organisatiebureaus etc. Het dagelijks bestuur ziet het als een gemeenschappelijke taak van de deelnemers om evenementen te faciliteren op de recreatieterreinen.

Veel evenementen zijn een aantrekkelijke aanvulling op het recreatieaanbod: scoutingdagen, boekenbeurzen, culturele festivals, sport- en sponsorlopen, culinaire happenings, maar ook muziek- en dancefestivals trekken een groot publiek en laten mensen op uiteenlopende manieren kennismaken met recreatievoorzieningen en openlucht recreatie. Het toestaan van dergelijke evenementen past goed in een eigentijds en gevarieerd recreatieaanbod, en brengt bovendien interessante huurinkomsten met zich mee. Op basis van een korte verkenning zal de komende tijd gekeken worden hoe we gemeenten kunnen ondersteunen in de onderbouwing van nut en noodzaak en de opzet en invulling van evenementen.

Inschatting is dat in 2018 de evenementenmarkt ongeveer gelijk blijft als in de voorgaande jaren. In de begroting 2018 ramen we € 90.000,- inkomsten uit evenementen.

Weerstandsvermogen

In het Ontwikkelplan is voor de aanwending van de algemene reserve een investeringsvoorstel gedaan op basis van een strategie die inzet op nieuwe, kansrijke recreatieve voorzieningen. Naast de totale investeringsimpuls is er een bedrag beschikbaar als weerstandsvermogen. Inzet is om slechts de minimaal noodzakelijke reserves aan te houden. Voor het begrotingsjaar 2018 is afgesproken een bedrag van € 250.000 beschikbaar te houden als weerstandsvermogen. Ultimo 2018 zal de algemene reserve € 138.300 bedragen. Echter is er nog geen rekening gehouden met het batig resultaat van de jaarrekening 2016. Als dit batig resultaat toegevoegd wordt aan de algemene reserve is het afgesproken weerstandsvermogen voldoende.

Het dagelijks bestuur denkt dat er voor het begrotingsjaar 2018 voldoende evenwicht is tussen kansen (in terreinontwikkeling) en risico's (weer, tegenvallers). In de risicoparagraaf Weerstandsvermogen worden de risico's die worden voorzien in 2018 nader beschreven. Voor de periode na 2018 is de verwachting dat de beheerlasten van de nieuw te realiseren voorzieningen gedekt kunnen worden uit positieve ontwikkelingen bij met name Oortjespad en op iets langere termijn bij 't Waal en Heemstede. De extra inkomsten, die worden gerealiseerd bij de Maarsseveense Plassen en Strijkviertel worden, conform afspraak, toegevoegd aan het revolving fund.

Doorkijk

Om op termijn tot een structureel gezonde begroting te komen, is het zeer gewenst de private sector meer te laten dragen: zowel in inkomsten en voorzieningen als in beheer. Het dagelijks bestuur ziet daar kansen, maar heeft daarbij ook uw steun als deelnemer nodig. Met name de gemeenten hebben de sleutel in handen voor ontwikkelingen op de recreatieterreinen die kunnen zorgen voor nieuwe voorzieningen, nieuwe attracties, nieuwe beleving en meer eigen inkomsten. Nieuwe marktinitiatieven vergroten de aantrekkelijkheid en de kwaliteit van het aanbod en maken tegelijk de begroting van het recreatieschap gezonder. Het dagelijks bestuur vraagt voor de komende jaren daarbij zeer nadrukkelijk om medewerking van de deelnemende gemeenten. Samen maken we de recreatie sterker.

1.2 Exploitatieoverzicht

Op de volgende pagina een verkorte weergave van de exploitatie 2016, 2017 en 2018, zoals deze in het exploitatiehoofdstuk (hoofdstuk 4) volledig wordt weergegeven. Dit is te beschouwen als een samenvatting van de kosten van beheer en overige activiteiten van het recreatieschap.

De begrote exploitatie voor 2018 laat een tekort zien van € 259.900. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door toename van personeelslasten (conform CAO-provincies), nieuwe routes, paden en het routebureau. In het onderstaande overzicht is weergegeven dat de netto kosten voor 2018 (€ 4.266.300) worden gedekt door eigen inkomsten uit entree, huur, erfpacht, evenementen etc. (€ 869.500), overige inkomsten (waaronder o.a. werk voor derden: Haarrijnse plas, Middelwaard, samen € 228.900), deelnemersbijdragen van gemeenten en provincie (€ 2.508.600 en btw-compensatie (€ 399.400).

Omschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Salarissen, personeelskosten en diensten van derden	€ 1.727.200	€ 1.728.200	€ 1.797.400
Afschrijvingen en rente	€ 573.600	€ 600.500	€ 664.100
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 1.178.400	€ 1.238.700	€ 1.345.600
Overige kosten	€ 409.500	€ 444.600	€ 459.200
Totaal lasten	€ 3.888.700	€ 4.012.000	€ 4.266.300
Omschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Opbrengsten van eigendommen	€ 784.400	€ 856.900	€ 869.500
Overige inkomsten	€ 234.100	€ 226.200	€ 228.900
Dekkingsmiddelen:			
<i>Deelnemersbijdragen</i>	€ 2.482.400	€ 2.483.800	€ 2.508.600
<i>Exploitatie doorschuif BTW.</i>	€ 394.700	€ 411.000	€ 399.400
Totaal aan dekkingsmiddelen	€ 2.877.100	€ 2.894.400	€ 2.908.000
Totaal baten	€ 3.895.600	€ 3.977.900	€ 4.006.400
Overschot aan dekkingsmiddelen	€ 6.900		
Tekort aan dekkingsmiddelen		€ 34.100	€ 259.900

1.3 Deelnemersbijdragen

Voor de begrotingen 2015, 2016 en 2017 heeft het algemeen bestuur besloten om de deelnemersbijdragen niet te indexeren. Het DB heeft voor de begroting 2018 de voorkeur uitgesproken om uit te gaan van wel-indexeren, om niet verder uit de pas te lopen met de loon- en prijsontwikkeling, en om aan te sluiten bij nieuwe activiteiten.

De vaste bijdrage per inwoner waar mee wordt gerekend is sinds 2010 bepaald aan de hand van het totale budget dat t.l.v. de deelnemers komt, na aftrek van de bijdragen van de gemeente Utrecht en de Provincie Utrecht. Afgesproken is dat in deze budgetperiode wordt uitgegaan van het aantal inwoners per gemeente per 1-1-2015. De deelnemersbijdrage per gemeente zijn omwille van de leesbaarheid afgerond op 100-tallen. De inwonerbijdrage bedraagt per 1-1-2018 € 3,40 (was € 3,37).

Omschrijving	Inwoner-aantal per 1-1-2015	Tarief 2018 in euro's	Bijdrage begroting 2017 in euro's	Bijdrage begroting 2018 in euro's
Gem. Utrecht		34,20%	847.100	855.600
Provincie Utrecht		30,90%	764.400	773.000
Inwonerbijdrage				
Gem. Nieuwegein	61.264	3,40	206.500	208.300
Gem. Stichtse Vecht*	40.475	3,40	136.400	137.600
Gem. Woerden	50.631	3,40	170.600	172.100
Gem. Houten	48.637	3,40	163.900	165.400
Gem. IJsselstein	34.061	3,40	114.800	115.800
Gem. Lopik	14.099	3,40	47.500	47.900
Gem. De Bilt **	9.671	3,40	32.600	32.900
Totalen	258.838		2.483.800	2.508.600

* Het inwoneraantal van de gemeente Stichtse Vecht heeft betrekking op het deel van de woonachtig in de kernen van de gemeente Maarsse. Dit aantal is weergegeven per 1-1-2014 bij het ontbreken van de cijfers per 1-1-2015. De gemeenten Breukelen en Loenen aan de Vecht en de bijhorende kernen nemen van oudsher deel aan het Plassenschap Loosdrecht e.o.

** Het aantal inwoners van de gemeente De Bilt heeft betrekking op de inwoners van de gemeente Maartensdijk en bijbehorende kernen. Het overige deel van de inwoners van de gemeente De Bilt neemt deel aan het recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei- en Kromme Rijngebied.

2.1 Productbegroting 2018

2.01 Oortjespad

a. Wat willen we bereiken? en b. Wat gaan we daarvoor doen?

In 2018 wordt de ingezette koers voortgezet: realisatie van het plan Oortjespad-plus. Dat plan bestaat uit enerzijds toevoegen van recreatieve voorzieningen (midgetgolf, speelvoorzieningen, pannenkoekenrestaurant) en anderzijds overdracht van beheer en gebouwen aan Kameryck, in de vorm van uitbreiding van de erfpachtovereenkomst voor het huidige concept Kameryck. Eind 2015 heeft de raad het nieuwe bestemmingsplan vastgesteld, eind 2016 diende daarover een rechtszaak bij de RvS. Aannemende dat de RvS het bestemmingsplan in stand laat en daarover in april 2017 een uitspraak doet, kan in de loop van 2017/2018 sprake zijn van overdracht van beheer en gebouwen, vast te leggen in een erfpachtovereenkomst. Het algemeen bestuur heeft eind 2014 besloten om vanaf de overdracht van beheer aan Kameryck nog rekening te houden met een fors lagere publieke bijdrage dan momenteel (nu ca. € 250.000, mag na overdracht per saldo maximaal € 80.000 bedragen). Verwachting is dat volledige overdracht in 2017 nog niet aan de orde zal zijn. Afhankelijk van de voortgang van bestemmingsplanprocedure en onderhandelingen over overdracht kan vanaf 2018 al wel de verlaging worden ingezet.

Voor project Toekomst Oortjespad

- Beschikbaar budget: 0

2.02 Terreinen West: Grutto, Hampoort, De Rivier

a. Wat willen we bereiken? en b. Wat gaan we daarvoor doen?

Voor terrein Grutto geldt dat als zich initiatieven aandienen voor (kleinschalig) recreatieaanbod dat in overleg met de gemeente zal worden uitgewerkt.

Eind 2018 wordt het programma RodS afgesloten. De laatste projecten hieruit voor terreinen West betreft grondoverdracht Hampoort, en realisatie van fietspaden De Rivier en Hollandse IJssel. Voor Hampoort zijn de onderhandelingen met de eerder geselecteerde ondernemer gestaakt, en zal in 2017 de werving van een ondernemer doorstarten. Op dit moment is nog niet aan te geven of hier in 2018 een passende ondernemer voor wordt gevonden.

Voor project Hampoort:

- Beschikbaar budget: nog toe te kennen uit RodS in 2017
- Inschatting benodigd budget incl. capaciteit in 2018: PM
- Inschatting inkomsten: in 2018 worden nog geen inkomsten voorzien

2.03 Strijkviertel

a. Wat willen we bereiken? en b. Wat gaan we daarvoor doen?

Strijkviertel is beperkt ingericht voor recreatie: wandelpad, zwemstrand, visoevers, ligweiden en een horeca-kiosk. De kiosk is in 2016 beperkt uitgebreid. Afhankelijk van de onderhandelingen hierover, leidt dit tot een kleine verhoging van de huurinkomsten.

Er zijn kansen voor de ontwikkeling van een regionaal recreatieconcept. Medewerking van de gemeente is onontbeerlijk voor het succesvol werven van een ondernemer. De werving aan de hand van een inschrijfleidraad is medio 2017 gestart. Na akkoord uitvoeringsplan door gemeente kan in het meest gunstige scenario eind 2018 een ondernemer aan de slag met de bouw van zijn recreatievoorziening. Bij de realisatie van het recreatieconcept zal gekeken worden in hoeverre dit gecombineerd kan worden met evenementen, zoals het jaarlijks terugkerende muziekfestival Lief. Eind 2019 zou de nieuwe recreatievoorziening geopend kunnen worden. Voor 2018 worden nog geen inkomsten voorzien.

In het vastgestelde ontwikkelingsplan 2015-2018 is een bedrag van € 300.000 opgenomen in verband met de ontwikkeling van een bovenregionaal recreatieconcept. Aangezien er een vertraging is in deze ontwikkeling, zal een bescheiden bedrag in de begroting van 2018 voor de communicatie rond de werving en het faciliteren van de regionale voorziening volstaan.

Voor project Strijkviertel:

- Beschikbaar budget: € 300.000 (Reserve Ontwikkelplan)
- Inschatting benodigd budget: € 300.000 die is gereserveerd in Ontwikkelplan
- Inschatting inkomsten: in 2018 worden nog geen extra inkomsten voorzien

2.04 Maarsseveense Plassen

a. Wat willen we bereiken? en b. Wat gaan we daarvoor doen?

De Maarsseveense Plassen spelen een belangrijke rol in de regionale recreatieopvang.

In het najaar van 2017 is het zuidplein heringericht.

Ingezet wordt op:

- Doorontwikkeling van de voorzieningen: erfpachtafspraken speelbos en landtong uitwerken en bewaken, zoeken naar nieuwe recreatie-activiteit, meer aandacht voor communicatie.
- Invulling van de ontwikkelruimte die het (gerepareerde) bestemmingsplan biedt.
- Beheeronderkomen vernieuwen; het beheerkantoor staat er al ca 45 jaar en wordt steeds intensiever gebruikt; er is behoefte aan een verbouwing die aansluit bij het bestaande gebruik.

Het budget voor deze investeringen komt uit de nieuwe exploitatie of uit de post groot onderhoud. Uitgangspunt voor de begrotingen in deze budgetperiode is 80.000 betalende bezoekers. Dit is een realistische raming. Weliswaar is het meerjarig gemiddelde van de afgelopen 5 jaar lager, nl. 69.000, maar dat komt voornamelijk door het zeer lage bezoekersaantallen in 2011 (38.000).

2.05 Noorderpark, Ruigenhoek

a. Wat willen we bereiken? en b. Wat gaan we daarvoor doen?

Eind 2015 zijn vestigingsafspraken gemaakt met de al eerder geselecteerde ondernemer van de oefengolfbaan. Deze afspraken zijn in 2016 aangepast om aan te sluiten bij de huidige én nieuwe voorwaarden uit de Provinciaal Ruimtelijke Structuurvisie. De ondernemer werkt samen met de gemeente de Bilt aan de aanpassing van het bestemmingsplan. Naar verwachting zal het bestemmingsplan in 2017 in procedure gebracht worden door de gemeente. Verwacht wordt dat in 2018 de ingroei start van extra inkomsten uit het concept oefengolfbaan (€ 15.400).

De overige voorzieningen in Ruigenhoek (forelvisvijver, BMX/skate/skeelerparcours) draaien net als voorgaande jaren.

Binnen het grotere gebied Noorderpark zal een nieuwe samenwerking tot stand komen, waarbij er ruimte is voor betere afstemming in beheer en exploitatie tussen de beheerders (SGL en SBB). In 2017 is hiervoor het gebiedsproces Noorderpark gestart. Het recreatieschap is samen met provincie Utrecht, gemeenten Utrecht en De Bilt en Staatsbosbeheer opdrachtgever. Er is een gebiedsmanagement aangesteld die ontwikkelingen op de korte en middellange termijn aanjaagt. Doel is om het gebied Noorderpark als geheel meer identiteit te geven en het recreatieve aanbod te versterken binnen de verschillende waarden in het gehele gebied. In 2018 zijn de resultaten hiervan zichtbaar en wordt duidelijk hoe het proces bestendigd wordt voor de toekomst. In het geactualiseerde Ontwikkelplan moet mogelijk extra budget voor dit project opgenomen worden.

2.06 De Leijen

a. Wat willen we bereiken? en b. Wat gaan we daarvoor doen?

Inzet is om een recreatieve ondernemer te contracteren. In 2016 is de geselecteerde ondernemer afgehaakt. Op dit moment is nog niet aan te geven of in 2018 een passende ondernemer wordt gevonden.

2.07 Nedereindse Plas

a. Wat willen we bereiken? en b. Wat gaan we daarvoor doen?

De Nedereindse Plas is een voormalige vuilnisstortplaats op een zandontginning waar jarenlang behalve puinstort ook illegale lozingen hebben plaatsgevonden. Sinds 1996 zijn alle vormen van waterrecreatie door de provincie verboden. Het recreatieterrein omvat naast de 2 plassen, een skiberg en een heuvel met een wiel- en skeelerbaan. In 2006 is een overeenkomst gesloten tussen provincie Utrecht, de gemeente Utrecht, het bedrijf Mourik/Weber en het recreatieschap waarin is afgesproken dat de gemeente Utrecht voor de sanering zorgt en bij afronding het terrein in eigendom overdraagt aan het recreatieschap. De sanering houdt niet meer in dan het isoleren van de noordelijke oevers van de westelijke en oostelijke plas. De sanering van de oever van de westelijke plas is eind 2016 afgerond. De sanering van de oostelijke plas is medio 2017 van start gegaan en zal zeker tot medio 2019 duren.

In 2018 zal duidelijk moeten zijn onder welke condities de eventuele overdracht van het terrein van gemeente naar het recreatieschap plaats dient te vinden; ook al vanwege de financiële implicaties van de substantiële, jaarlijkse, kosten van wateronttrekking en zuivering van regenwater bij de skiberg. Zolang de sanering loopt, is de uitstraling en functionaliteit van het terrein beperkt, en niet van het niveau dat wenselijk is. Vooruitlopend op de afronding van de sanering wordt gewerkt aan een inrichtingsplan voor de middellange termijn aangevuld met activiteiten op de kortere termijn. Verbetering van de parkeersituatie is hier een speerpunt. In het Ontwikkelplan moet budget opgenomen worden voor de verkenning van de ontwikkeling van de plas.

Voor project Nedereindse Plas:

- Beschikbaar budget: € 5.000 (Reserve Ontwikkelplan)
- Inschatting benodigd budget: € 5.000
- Inschatting inkomsten: in 2018 worden nog geen extra inkomsten voorzien

2.08 Laagraven (Heemstede)

a. Wat willen we bereiken? en b. Wat gaan we daarvoor doen?

Het product (gebied) Laagraven omvat de beide plassen en Down Under, het te ontwikkelen gebied Heemstede-noord, de golfbaan Nieuwegein en routevoorzieningen als fiets- en ruiterspaden.

Voor Heemstede-noord wordt gezocht naar een nieuw concept, met de Stichting Golf wordt gezocht naar versterking van hun concept, en binnen het Verbindingenplan worden kansen gecreëerd voor fysieke en conceptuele verbinding met en tussen publiek en privaat belang. Genoemde ontwikkelingen krijgen vorm in de loop van 2017 en in 2018 worden de resultaten of vervolgvactiteiten helder.

Voor project Heemstede Noord:

- Beschikbaar budget: € 220.000 incl. capaciteit (gefinancierd uit RodS)
- Inschatting benodigd budget in 2018: € 150.000 investeringen en capaciteit
- Inschatting inkomsten: in 2018 worden nog geen inkomsten voorzien

2.09 Salmsteke

a. Wat willen we bereiken? en b. Wat gaan we daarvoor doen?

In 2016 zijn met RWS, waterschap, gemeente, provincie en SBB integrale bestuurlijke afspraken gemaakt over een routeboekje op weg naar een brede aanpak van waterberging, dijkverbetering, natuurontwikkeling en nieuwe recreatie (o.a. veilig zwemmen en een recreatieve voorziening zoals horeca). Deze brede afspraken worden in onderlinge samenhang tussen de partners in tijd uitgezet. In 2018 wordt gewerkt aan de voorbereiding van de recreatieve ontwikkeling. 2017 stond in het teken van afronding van de haalbaarheidsfase en vormgeven van de samenwerking en planning voor realisatie. De uitwerking en afstemming vraagt veel voorinvesteringen (t/m afronding haalbaarheid in 2017 uit het Ontwikkelplan te dekken), er worden nog geen inkomsten geraamd. In 2018 zal beheer en exploitatie nog in de huidige vorm plaatsvinden; start van de werkzaamheden wordt pas later voorzien, in samenhang met bv werkzaamheden aan de dijk. In 2018 is voorbereiding voorzien op het gebied van (gezamenlijk) ontwerpen en vergunningtrajecten. Om alle werkzaamheden te kunnen realiseren is het huidige beschikbare budget niet toereikend. In de geactualiseerde Ontwikkelplan (dit in de loop van 2017 wordt voorgelegd ter besluitvorming) worden de noodzakelijke budgetten onderbouwd.

Voor project Salmsteke (voorbereiding herinrichting):

- Beschikbaar budget: € 200.000 (Reserve Ontwikkelplan)
- Inschatting benodigd budget in 2018: € 200.000
- Inschatting inkomsten: in 2018 worden geen extra inkomsten voorzien.

2.10 Terreinen Tull & 't Waal

a. Wat willen we bereiken? en b. Wat gaan we daarvoor doen?

Heulsewaard: Op dit terrein kunnen kleinschalige activiteiten gehouden worden, met beperkte inkomsten. Mocht zich een gelegenheid voordoen om Heulsewaard aan een andere beheerder over te dragen, dan wordt daar serieus naar gekeken.

't Waal/ Honswijkerplas:

Ontwikkeling recreatief knooppunt 't Waal

Dit terrein bestaat uit verschillende deelgebieden: Boomgaard, 't Waal West en –Oost, Honswijkerplas en Waalse Bos (verpacht aan SBB). Voor het hele gebied is in samenspraak met belanghebbenden gezocht naar een passend recreatieconcept, waarna, ten tijde van dit schrijven, naar verwachting in 2017 instemming met de plannen door de gemeente Houten is

gerealiseerd en de voorbereidingen voor een passend planologisch kader aan de orde zijn geweest. Ook zijn in samenspraak met de omgeving nadere (bijv. beeldkwaliteits-) eisen opgesteld waaraan de plannen van een ondernemer worden getoetst. In 2018 wordt het proces op weg naar een Recreatief Knooppunt verder uitgewerkt en kan naar verwachting een nieuwe recreatieve voorziening ingroeien (nog niet geraamd). Mogelijk zijn ihkv vergunningaanvragen aanvullende onderzoeken op het gebied van mobiliteit, natuur, etc. benodigd. Deze zullen waar mogelijk en redelijk door de ondernemer worden gedragen. Zodra zicht is op een bestemmingsplan dat ruimte biedt voor het concept, wordt gestart met het vinden van (een) ondernemer(s). Kosten voor opstellen bestemmingsplan (exclusief nader onderzoek), begeleiding van het proces en het zoeken naar een ondernemer kunnen gedekt uit de "reserve zandopbrengst 't Waal", als voorinvestering in de toekomst. Benodigd: € 110.000. In de planontwikkeling wordt rekening gehouden met een exploitatie die beheerlasten dekt.

Voor project Recreatief Knooppunt 't Waal:

- Beschikbaar budget: uit Reserve Zandopbrengst 't Waal
- Inschatting inkomsten: in 2018 worden geen extra inkomsten voorzien.

2.11 Paden en routes

a. Wat willen we bereiken ? en b. Wat gaan we daarvoor doen ?

In 2017 is wandelnetwerk fase B (Vechtstreek, Noorderpark en Vianen) aangelegd; in 2017/2018 volgt uitbreiding richting Kromme Rijnstreek. Daarvoor wordt een beperkte eigen bijdrage voorzien, te dekken uit het Ontwikkelplan.

Routebureau

Het Routebureau, in 2017 opgericht, is het gezamenlijk coördinatiepunt van de gemeenten, de recreatieschappen en de provincie met als doel ontwikkeling, beheer en informatievoorziening van recreatieve routes. Door het centraal aansturen, beheren en ontwikkelen van routenetwerken wordt uniformiteit en eenduidigheid nagestreefd, en kan een beter aanbod aan marketingorganisatie worden aangeboden. Het recreatieschap sluit hiervoor een dienstverleningsovereenkomst met het Routebureau. Het Routebureau wordt ingevuld vanuit Recreatie Midden-Nederland.

Voor het routebeheer, te besteden via het Routebureau, is het nodig een bedrag in de begroting te oormerken ten hoogte van € 128.000. Het voornemen is dat de taken (routebeheer, ontwikkeling en gezamenlijk marketing en informatievoorziening) uitgevoerd gaan worden door het Routebureau (welke wordt ondergebracht bij Recreatie Midden-Nederland).

Na besluitvorming wordt het Routebureau opgenomen in het productenoverzicht 2018 en verder. In dit bedrag zijn de kosten voor beheer van de huidige routes van SGL opgenomen, en ook het beheer van het fietsknooppuntensysteem en van wandelnetwerk A en B. De beheerkosten voor wandelnetwerk fase C behorende tot SGL zijn nog niet opgenomen.

2.12 Terreinen van derden

a. Wat willen we bereiken? en b. Wat gaan we daarvoor doen?

Het recreatieschap beheert de Haarrijnseplas te Utrecht en de recreatieplas Middelwaard bij Vianen in opdracht van respectievelijk gemeente Utrecht en provincie Utrecht. In principe blijft dit ook in 2018 zo, tenzij er ontwikkelingen zijn over grondpositie of anderszins.

Voor de Haarrijnseplas wordt het schap ingehuurd voor een deel van het beheer: dagelijks beheer en publiekstoezicht. Zaken rondom evenementen en exploitatie van paviljoen etc. wordt door de gemeente geregeld, separaat van de dagelijkse beheeractiviteiten.

Voor Middelwaard is de wens om recreatie-activiteiten en een paviljoen te contracteren; dat ligt stil in afwachting van afspraken tussen provincie en gemeente Vianen over overdracht van

grondeigendom.

Cattenbroek

Met de gemeente Woerden wordt gewerkt aan invulling van het recreatief concept voor de recreatieplas Cattenbroek. De eerste contouren hiervan zijn in 2017 zichtbaar, door eerste gesprekken met een ondernemer. Intentie van gemeente en recreatieschap is om de (recreatieve) zeggenschap over de plas vervolgens over te dragen aan het recreatieschap. Het schap heeft daarvoor als voorwaarde gesteld dat het beheer kostenneutraal moet plaatsvinden; dat wil zeggen dat het (resterende) beheer door het schap gedekt moet worden uit inkomsten van het recreatief concept.

Tot en met de begroting 2017 is het werk voor het terrein Cattenbroek begroot als 'werk voor derden', in dit geval de gemeente. Vanaf het moment van overdracht zal het terrein als regulier terrein binnen het schapsbeheer worden begroot, met inkomsten uit het recreatief concept die in evenwicht zijn met de beheerlasten.

2.13 Bestuur en organisatie

a. Wat willen we bereiken ? en b. Wat gaan we daarvoor doen ?

In 2018 vindt bestuursondersteuning op de gebruikelijke wijze plaats. De bestuursvergaderingen worden voorbereid door een agendacommissie met o.a. voorzitter en vice-voorzitter; de financiële jaarstukken worden voorbereid door een financieel expert binnen het bestuur, voor de grote projecten zijn stuurgroepen actief waarin minimaal twee bestuursleden deelnemen. De voortgang van de investeringen en opbrengsten uit het Ontwikkelplan worden actief gevolgd en indien nodig bijgestuurd. Het aantal bestuursvergadering per jaar is beperkt.

De opheffing van twee aangrenzende recreatieschappen (Vinkeveense Plassen en Utrechtse Heuvelrug) is in 2018 een feit. In 2018 zal de organisatie mogelijk ingrijpend veranderd zijn met een nieuwe gemeenschappelijke regeling en een nieuwe deelnemer: de gemeente De Ronde Venen.

In de afgelopen jaren hebben de gemeenten Montfoort, Oudewater, Vianen als aspirant-deelnemer kennis gemaakt met de regionale samenwerking in het recreatieschap. Dat heeft niet geleid tot toetreden van deze gemeenten. Het recreatieschap staat open voor kennismaking met aspirant-leden en heeft hiervoor in 2015 een regeling voor aspirant-lidmaatschap opgesteld. Indien een gemeente verzoekt om toe te treden tot het recreatieschap, zal in de daarop volgende discussie gekeken worden naar de beleidsmatige en inhoudelijke samenwerking en de financiële consequenties van eventuele toetreding. Bewegingen rond toetreding zijn niet in de begroting opgenomen.

2.2 Paragrafen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft een aantal paragrafen verplicht voor. In dit hoofdstuk zijn deze opgenomen, voorafgegaan door een paragraaf investeringen.

2.2.1 Investerings 2018

Onderstaand overzicht toont de geraamde (vervangings)investeringen voor 2018. Om de terreinen in stand te houden zijn vervangingsinvesteringen nodig. Ze worden alleen uitgevoerd wanneer activa moeten worden vervangen of opgeknapt. Steeds wordt beoordeeld of de vervanging effectief is. Daarbij wordt ook gelet op veiligheid en of de reguliere bedrijfsvoering op verantwoord kan worden voortgezet.

Economische activa	Investing	Bedrag
Bouwkundige werken	MVP SB: overkapping	45.000
Bouwkundige werken	MVP SB: BBQ plaats	10.000
	Subtotaal	55.000
Machines, apparaten en installaties	MVP SB: Maaier	7.500
Machines, apparaten en installaties	MVP SB: Klepelmaaier	8.000
Machines, apparaten en installaties	MVP SB: Claas celtis	75.000
	Subtotaal	90.500
Vervoersmiddelen	MVP SB: Clubcar	9.500
Overige materiële vaste activa	MVP SB: abonnementensysteem	10.000
Overige materiële vaste activa	MVP SB: lockers	3.500
Overige materiële vaste activa	MVP SB: Velinbakken	8.000
Overige materiële vaste activa	MVP SB: speeltoestellen	30.000
Overige materiële vaste activa	MVP SB: glijbaan	100.000
Overige materiële vaste activa	MVP SB: geldverwerking	23.000
Overige materiële vaste activa	GRU beschoeiing	20.000
Overige materiële vaste activa	MVP SB: Campcar	2.500
	Sub totaal	197.000
Maatschappelijke activa	Investing	
Bouwkundige werken	Strijkviertel uitvoering werkzaamheden	100.000
Bouwkundige werken	MVP: waterafvoerkanaal	175.000
Bouwkundige werken	MVP BG: watergang uitbreiden	365.000
Bouwkundige werken	Meerlobrug oplegblokken	10.000
Bouwkundige werken	Salmsteke uitvoering werkzaamheden	80.000
	Subtotaal	750.000
Overige materiële vaste activa	MVP BG: velinbakken	16.000
Routes	Routes terrein meubilair	30.000
Totaal investeringen		1.148.000

2.2.2 Weerstandvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is de mate waarin het schap in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid bijgesteld moet worden. Het is van belang voor de financiële gezondheid van het schap voor het begrotingsjaar en de jaren erna. Geen weerstandsvermogen betekent dat elke tegenvaller een probleem oplevert. Dan geval staat de uitvoering van het programma en het beleid van het schap onder druk.

Voor de beoordeling wordt gekeken naar de balans en de exploitatie. Kengetallen geven inzicht in de financiële positie van het schap. De uitkomsten worden beoordeeld in relatie tot de financiële positie. In de structurele exploitatieruimte komt tot uitdrukking of het schap over voldoende structurele baten beschikt. Door het ontbreken van belastingcapaciteit bij het schap zijn de middelen om de inkomsten te verhogen beperkt. De eerste drie kengetallen hebben

betrekking op de balans.

Kengetallen weerstandsvermogen	Percentage
Netto schuldquote	111%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (totaal geraamde vaste schulden gedeeld door totaal geraamde baten)	111%
Solvabiliteitsratio: (eigen vermogen minus subsidies gedeeld het totaal van passiva minus subsidies)	45%
Structurele exploitatieruimte	-/-1,22%

Netto schuldquote

Het schap heeft in het verleden geen eigen vermogen opgebouwd, waardoor investeringen gefinancierd werden door het aangaan van langlopende leningen. De afschrijvingen en rente maken deel uit van de reguliere jaarlijkse geraamde baten.

Solvabiliteitsratio

Voor de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling is de exploitatiebijdrage een verplichte uitgave. Sinds de budgetfinanciering is het schap in staat eigen vermogen op te bouwen. De deelnemers kunnen na afloop van de budgetperiode besluiten de boven het weerstandsvermogen opgebouwde, algemene reserve terug te laten betalen.

Structurele exploitatieruimte

De begroting van het schap is per definitie sluitend. Er kan een klein overschot of tekort zijn deze wordt opgevangen door de algemene reserve.

Risico's

Risico's hebben met name betrekking hebben op de baten, zoals tegenvallende opbrengsten uit de exploitatie van het Strandbad Maarsseveense Plassen, de exploitatie na de inbreng van Cattenbroek, het contract oefengolf Ruigenhoek en het niet realiseren van taakstellende extra baten. Ook is een eventueel faillissement van erfpachters of huurders een risico.

Omschrijving	Risico	Wanneer	Frequentie
Strandbad Maarsseveense Plassen	60.000	2018	Jaarlijks
Cattenbroek	PM	2018	Jaarlijks
Taakstellende extra baten	10.000	2018	Jaarlijks
Contract oefengolf Ruigenhoek	15.000	2018 e.v.	Tot definitieve tekening
Erfpacht en huur (niet nakomen verplichtingen)	25.000	2018 e.v.	Jaarlijks
Rente	20.000	2018 e.v.	Aangaan geldlening
Totaal	130.000		

Strandbad Maarsseveense Plassen

De stijging van de tarieven in 2017 kan leiden tot minder bezoekers. Het risico wordt geschat op vijf procent van het aantal bezoekers (4.000), ofwel € 16.000. Het totale risico voor de exploitatie wordt geraamd op € 60.000.

Cattenbroek

De gemeente Woerden wil het terrein Cattenbroek inbrengen in het schap. Het uitgangspunt is om een concept te ontwikkelen waarbij de lasten worden gedekt door de baten. Er is nog geen duidelijkheid over de toekomstige beheerlasten, waardoor dit risico voorlopig post memorie (PM) wordt geraamd.

Taakstellende extra inkomsten

In de begroting zijn taakstellend extra baten opgenomen voor € 10.000, zoals inkomsten uit nieuwe erfpacht en/of huur. Voor de geraamde erfpacht- en huurinkomsten zijn geen contracten getekend. Wanneer de overeenkomsten niet of later doorgaan, leidt dit tot een lagere realisatie van de baten en een tekort in de begroting.

Contract oefengolf Ruigenhoek

Voor Ruigenhoek is een overeenkomst met de oefengolfbaan getekend. Het bestemmingsplan De Bilt, dat de realisatie van de oefengolf mogelijk moet maken, is nog niet onherroepelijk. In de begroting is een bedrag aan inkomsten geraamd van € 15.400, zijnde het eerste jaar van het contract.

Erfpacht, huur en evenementen

De geraamde omzet uit erfpacht, verhuur en evenementen bedraagt ongeveer € 500.000. Het risico dat de exploitant niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, is aanwezig. Het risico wordt geschat op vijf procent van de omzet, zijnde € 25.000.

Renterisico

Het rentepercentage voor het aangaan van vaste geldleningen is voor 2017 en 2018 geraamd op 2,5%. Op basis van de tahns gelden rente voor langlopende lening moet dat ruim voldoende zijn, maar de markt kan zich altijd anders ontwikkelen. Een rentepercentage van 1,0% hoger betekenen extra lasten van € 20.000 per jaar.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit beschikbaar weerstandsvermogen. Dit weerstandvermogen wordt gevormd door de algemene reserve en eventuele stille reserves.

Reserves

Algemene reserves

Het begrotingsjaar 2018 is het vierde en tevens laatste jaar van een vierjarige budgetcyclus. Een batig saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve; een nadelig saldo eraan onttrokken. Het is de bevoegdheid van het bestuur om te bepalen hoe zij de algemene reserve wil aanwenden. Het saldo van de algemene reserve vormt samen met reserve calamiteiten het beschikbare weerstandsvermogen. De algemene reserve van het schap wordt per 1 januari 2018 geraamd op € 397.400 en per 31 december 2018 op € 138.300.

Reserve calamiteiten

In de vorige budgetperiode is een calamiteitenreserve opgebouwd tot maximaal € 100.000. Uitgaven worden gedaan op basis van besluiten van het dagelijks bestuur. Wanneer deze reserve niet wordt aangewend, is deze reserve in 2018 volledig gevuld.

Stille reserves

De stille reserves zijn bezittingen, die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en die direct verkoopbaar zijn. Wij verwachten dat de omvang van eventuele stille reserve nihil is.

Bestemmingsreserves

Voorts heeft het schap nog een aantal bestemmingsreserves, die zijn gevormd om de kosten van specifieke activiteiten af te dekken.

Voor een deel zijn dat reserves die zijn gevormd met subsidies om de kapitaallasten van de gedane investeringen te dekken. Voor een ander deel zijn dat de zelfstandig gevormde reserves (veel vanuit de algemene reserve) om toekomstige ontwikkelingen op te zetten en de kosten daarvan incidenteel op te vangen.

Voor 2018 wordt ten aanzien van de bestemmingsreserves het volgende verwacht:

Bestemmingsreserves	Saldo 1-1-2018	Saldo 31-12-2018
Ontwikkelplan	180.000	0
Natuurontwikkeling fietspaden Noorderpark	45.400	45.400
Nedereindse Plas: herplantfonds	14.400	14.400
Oortjespad: vrijwillige bijdrage	40.100	40.100
Honswijkerplas: inrichting	652.100	601.500
Subtotaal	932.000	701.400
Dekkingsmiddelen kapitaallasten		
Ontwikkelplan	516.300	613.000
Inrichting Laagraven	148.400	0
Fietspad Nieuw Wulven	64.000	58.200
Pomp Maarsseveense Plassen	5.300	4.400
Speeleiland Maarsseveense Plassen	34.400	27.500
Diverse subsidies	3.046.300	2.730.400
Subtotaal	3.814.700	3.433.500
Totaal	4.746.700	4.134.900

2.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Het BBV geeft aan, dat de paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen tenminste de kapitaalgoederen a. tot en met d. bevat, deze paragraaf is uitgebreid met e tot en met h.

- A. Wegen
- B. Gebouwen en riolering
- C. Water
- D. Groen
- E. Schoonhouden en vuilafvoer
- F. Terreininventaris
- G. Routes.
- H. Materieel en overige

Het recreatieschap Stichtse Groenlanden heeft als taak te voorzien in de behoefte aan recreatie (basis-) voorzieningen zowel op het land als op en aan het water (dagrecreatieterreinen, recreatie stranden, fiets- en wandelpaden en recreatieve routes) in het buitengebied. Een van de kenmerken van basisvoorzieningen is, dat zij over het algemeen gratis toegankelijk zijn. Basisvoorzieningen lenen zich over het algemeen niet of slechts in beperkte mate voor het verkrijgen van "eigen" inkomsten. Het schap beheert en onderhoudt een groot aantal dagrecreatie- voorzieningen waarvan een deel ouder is dan 40 jaar.

Het beheer en onderhoud is gericht op de instandhouding van de bestaande voorzieningen op een zodanige wijze dat deze, binnen de door het bestuur vastgestelde budgetten, voldoende bruikbaar zijn. Daarbij moet de voorziening in staat van onderhoud verkeren, schoon en veilig bruikbaar zijn en voldoen aan wettelijke eisen. Het in stand houden van de recreatieve

voorzieningen is een permanente zorg en vraagt grote financiële bijdragen van de deelnemers aan het schap.

Mede omdat een aantal recreatieve voorzieningen zoals al eerder opgemerkt al “oud” is, moet rekening worden gehouden met een stijging van de kosten van groot onderhoud. Dit wordt niet gecompenseerd door vermindering van afschrijvingen op de recreatieve voorzieningen. De aanlegkosten van bijna alle voorzieningen zijn in het verleden voor 50 tot 100 % gesubsidieerd; op het gesubsidieerde deel is niet afgeschreven.

Het onderhoud kan worden gesplitst in regulier en groot onderhoud. Onder regulier beheer en onderhoud wordt verstaan alle werkzaamheden, verrichtingen en uitgaven, die rechtstreeks te maken hebben met het dagelijks gebruik van de voorzieningen. Onder groot onderhoud wordt verstaan werkzaamheden die één keer in een bepaalde periode moeten worden uitgevoerd om de levensduur van een recreatieve voorziening te verlengen. Hiertoe wordt jaarlijks, op basis van een meerjaren- onderhoudsplan, een vast bedrag gedoteerd aan de “voorziening groot onderhoud”.

Ten behoeve van het meerjaren onderhoudsplan is eind 2015 GeoVisia aangeschaft. In 2016 is een begin gemaakt met de inrichting van dit systeem, bijna alle terreinen en arealen (bijvoorbeeld oppervlakten gazon, ruigte, verhardingen etc.) zijn ingemeten en verwerkt.

In 2017 worden de beheertypen als intensief gazon, ruig gras etc. aangegeven, waarna in 2018 de onderhoudstoestand, materiaalkeuze e.d. worden ingevoerd. Het beheersysteem is in 2019 volledig operationeel.

A. Wegen

Jaarlijks worden de wegen geïnspecteerd. De hieruit voortkomende acties worden planmatig aangepakt en voor de toekomst in de meerjarenbegroting opgenomen. Gaten in de halfverharde parkeergedeelten en paden op de recreatieterreinen worden jaarlijks uitgevuld, evenals gaten in het asfalt van toegangswegen en fietspaden. Het periodiek aanbrengen van een nieuwe slijtlaag of deklaag bij de diverse (half)verhardingen behoren tot het groot onderhoud. Waar nodig worden tegels en straatklinkers opnieuw gestraat. Het periodiek herstraten van grotere oppervlaktes tegels en straatklinkers behoort tot het groot onderhoud. Dit geldt, behalve voor bovengenoemde wegen en paden, ook voor de verhardingen bij gebouwen.

B. Gebouwen en riolering

Het onderhoud bestaat voornamelijk uit het periodiek schilderen van het houtwerk, het repareren van kapot sanitair en het verhelpen van storingen. Het schoonmaken van de toiletvoorzieningen op de terreinen is uitbesteed. Het periodiek vervangen van dakbedekkingen behoort tot het groot onderhoud.

C. Water

Bij de najaarsschouw wordt de oever- en watervegetatie van de watergangen in het weidegebied uitgemaaid. Jaarlijks wordt een deel van de watergangen op diepte gebaggerd om aan de diepte-eis uit de keur van het waterschap te kunnen voldoen. De scheisloten langs de recreatieterreinen en fietspaden worden in het najaar, vanwege de schouwverplichting, machinaal gesloot. Het onderhoud van watergangen en oevers is uitbesteed.

D. Groen

Beplantingen

Op de terreinen wordt een beheer gevoerd gericht op de vorming en instandhouding van middenbos. Dit levert een beeld op van een struikenetage, met daarboven uit vrij grote bomen. Dit geeft voldoende luwte en afscherming voor de recreant en een mooi landschappelijk beeld als

achtergrond.

Gefaseerd (om totale kaalslag te voorkomen) wordt de struikenetage afgezet, zodat deze weer uit kan lopen en een dichte beplanting vormen. De opgaande bomen worden deels gedund. Om een afwisselender beplanting te krijgen, vooral op de "grotere" terreinen Oortjespad, Maarsseveense Plassen en 't Waal, wordt in de beplantingsvakken meer aan natuurbouw gedaan.

Dit bestaat uit het uitkappen van vlinderhoeken en het aanplanten van besdragende struiken.

Ook de beplanting langs de fiets- en voetpaden wordt gefaseerd (1 maal per 6 – 7 jaar) gesnoeid.

Om een veilig gebruik van het fietspad mogelijk te maken worden laaghangende takken regelmatig gesnoeid. Onveilige bomen worden zondig geveld of zodanig gesnoeid dat de boom weer veilig is. Het afkomende hout wordt versnipperd en afgevoerd naar de bio-energiecentrale. In verband met essentaksterfte moeten er in het kader van veiligheid voor recreant en eigen personeel forse ingrepen in de beplanting op de terreinen worden gedaan. De werkzaamheden bestaan voornamelijk uit het verwijderen van solitaire essen, het aanplanten van andere boomsoorten en het snoeien van zieke essen in de beplanting.

Grasvegetaties.

Op de terreinen is een deel van de grasvelden ingericht voor intensief recreatief gebruik, de overige delen zijn gericht op extensiever gebruik of natuurontwikkeling met recreatief medegebruik (plukweides/schapenvelden). De ligweiden van de recreatieterreinen worden tijdens het seizoen zodanig gemaaid dat er prettige ligweiden ontstaan. Het bijhouden van de ligweiden is uitbesteed in beeldbestekken. Hierbij wordt de beeldkwaliteit aangegeven waaraan de grasvegetatie minimaal moet voldoen.

Het beheer van de grasvegetatie op de dijkwaluds van de terreinen 't Waal en Heulsewaard langs de Lek wordt uitgevoerd door begrazing met schapen. Hiermee wordt op een natuurlijke wijze een stevige grasmat gevormd die voldoet aan de in de keur van het waterschap gestelde eisen. Een deel van de dijkwaluds, zoals bij het nieuwe terrein Honswijkerplas, wordt gehooïd.

Op de recreatieterreinen wordt regelmatig gemaaid, vaak tot ver in november. Een algemeen, nog steeds toenemend, probleem is, dat de laatste maaironde vanwege regenval en drassige terreinomstandigheden niet overal kan worden uitgevoerd.

E. Schoonhouden en vuilafvoer

Betreft de onder a. tot en met d. genoemde kapitaalgoederen. Betreft het schoonhouden van de terreinen, de gebouwen en de watergangen.

F. Terreininventaris

Onder terreininventaris valt het beheer en onderhoud van terreinmeubilair, speelvoorzieningen, afzettingen, kunstwerken, installaties en dergelijke. Terreinmeubilair dient veilig, onderhoudsarm en vandalismebestendig te zijn. Bij de picknicksets en –banken beperkt het onderhoud zich tot schilderwerk en het vervangen van kapotte onderdelen (maar meestal de hele set). Dat geldt ook voor de op elk recreatieterrein aangebrachte beheerborden, verordeningeborden en dergelijke. Deze zijn uitgevoerd in kunststof, zodat het onderhoud bestaat uit het vervangen van kapotte onderdelen en het eventueel verwijderen van graffiti.

De speelvoorzieningen zijn uitgevoerd in hout, staal, aluminium of kunststof. Het onderhoud bestaat uit het vervangen van kapotte onderdelen en het frezen van de ondergrond voor veiligheidseisen zoals de valhoogte vanuit het attractiebesluit. Elk jaar worden alle speeltoestellen op veiligheid beoordeeld door een gecertificeerd instituut. De hieruit voortkomende acties worden planmatig opgelost en tevens in de meerjarenbegroting opgenomen.

Op de recreatieterreinen zijn robuuste vuilnisbakken geplaatst, die tegen een stootje kunnen. Het onderhoud beperkt zich tot het vervangen van vernielde bakken. Waar mogelijk plaatsen we

ondergrondse vuilcontainers. Aan terreininventaris wordt alleen dagelijks onderhoud gepleegd totdat het aan vervanging toe is. Meubilair dat is geschonken aan het schap worden niet vervangen of hersteld.

G. Routes

Een steeds belangrijker onderdeel van beheer en onderhoud van de recreatieve voorzieningen zijn de routes. Hieronder vallen ook het fietsknooppuntennetwerk (in beheer voor provincie Utrecht) en de Landelijke Fietsroutes in de provincie (in beheer voor het Landelijk Fietsplatform). De afzonderlijke wandelroutes zijn in het westelijk deel van Utrecht in 2014 vervangen door een wandelknooppuntennetwerk. Als gevolg van de aanleg van het wandelroutenetwerk De Waarden en De Venen (Fase A) en in Noorderpark en Vechtstreek (Fase B) is het aantal kilometers wandelroutes zeer fors toegenomen. In totaal gaat om 735 extra kilometers aan routes. Voor het routebeheer, te besteden via het Routebureau, is het nodig een bedrag in de begroting te oormerken ten hoogte van € 128.000. Het voornemen is dat de taken (routebeheer, ontwikkeling en gezamenlijk marketing en informatievoorziening) uitgevoerd gaan worden door het Routebureau (welke wordt ondergebracht bij Recreatie Midden-Nederland). Na besluitvorming wordt het Routebureau opgenomen in het productenoverzicht 2018 en verder. In dit bedrag zijn de kosten voor beheer van de huidige routes van SGL opgenomen, en ook het beheer van het fietsknooppuntenstelsel en van wandelnetwerk A en B. De beheerkosten voor wandelnetwerk fase C behorende tot SGL zijn nog niet opgenomen..

H. Materieel en overige

Betreft het onderhoud van het materieel en de niet bij de voorgaande onderdelen onder te brengen kosten. Materieel wordt jaarlijks gekeurd en waar nodig vervangen. Kunstwerken worden door een extern inspectiebureau geïnspecteerd. De hieruit voortkomende acties worden planmatig opgelost en in de meerjarenbegroting opgenomen. Het onderhoud aan installaties (o.a. pompen), evenals de onderhoudscontracten, vallen onder dit hoofdstuk. Ook het toezicht van de BOA's en werkvoorbereidingen en planning van de opzichter worden in dit hoofdstuk verantwoord.

2.2.4 Financieringsparagraaf 2018

In het treasurystatuut is het treasurybeleid opgenomen met daarin de producten, partijen en limieten, de treasury-organisatie met taken, bevoegdheden en verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening, in totaliteit bedoeld ter beperking van te lopen risico's.

Risicobeheer

De Wet financiering decentrale overheden vermeldt twee normen. Het doel is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen (bij aanzienlijk hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het schap moet betalen). De normen beperken de budgettaire risico's.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar met als doel de kortlopende leningen te beperken. De kasgeldlimiet bedraagt € 391.000. Voor 2018 wordt een financieringstekort geraamd van € 156.400 (verschil tussen vaste activa en passiva). Dit wordt gefinancierd uit de lopende middelen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal, met als doel het beperken van de gevolgen van een stijgende rente op de rentelasten van het schap. De norm stelt dat per jaar maximaal twintig procent van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor verplichte aflossingen en renteherzieningen. Voor 2018 is de renterisiconorm € 952.000. De aflossingen bedragen € 370.800, ruim onder de norm.

2.2.5 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van het schap is overgedragen aan de gemeenschappelijke regeling Recreatie Midden-Nederland, zie ook de begroting van RMN. De taken van het schap is de behartiging van de belangen van de openluchtrecreatie binnen het werkgebied, daartoe zijn recreatieve voorzieningen aangelegd en in beheer genomen. Naast het uitvoeren van taken door RMN worden veelal externe partijen ingeschakeld voor de uit te voeren opdrachten als (groot) onderhoud en het verrichten van investeringen.

2.2.6 Verbonden partijen

Het schap is deelnemer aan de gemeenschappelijke regeling RMN, de uitvoeringsorganisatie voor vier recreatieschappen. RMN heeft één programma: "Het bieden van een op de behoefte van de recreatieschappen afgestemd uitvoeringsapparaat en het vervullen van de daarmee samenhangende rol van werkgever, alsmede het bevorderen van de onderlinge afstemming tussen de recreatieschappen van de uit te voeren werkzaamheden". Eind 2016 had RMN geen eigen en geen vreemd vermogen.

De exploitatielasten en baten worden volledig doorberekend aan de betalende deelnemers.

2.2.7 Lokale heffingen

Deze paragraaf is niet van toepassing.

2.2.8 Grondbeleid

Het schap bezit 391 hectare grond en water. Daarnaast is 94 hectare in erfpacht verkregen van derden en is bijna 100 hectare in erfpacht uitgegeven aan ondernemers. De bezittingen en in erfpacht genomen gronden zijn te verdelen in dagrecreatieterreinen, fiets- en wandelpaden en ruiterroutes. De 91 hectare van de Nedereindse Plas zijn niet meegenomen. Dit gebied wordt beheerd en geëxploiteerd door het schap maar is eigendom van de gemeente Utrecht.

Het beleid is erop gericht terreinen gratis en openbaar toegankelijk aan te bieden aan de recreant. Verkoop van eigendommen is incidenteel aan de orde. Alleen als de bestemming van een perceel wijzigt, kan het bestuur tot nieuwe afwegingen komen. Aankoop van grond is aan de orde wanneer verwerving van belang is voor uitvoering van een project.

De overdracht van de grond in het gebied Heemstede-Noord wordt voorzien in 2017.

Het Strandbad Maarsseveense Plassen en de Zuidplas Laagraven zijn de enige twee voorzieningen waar entree wordt geheven. De Zuidplas, ook bekend als 'Down Under', wordt door een externe partij geëxploiteerd. Een aantal gronden is in erfpacht uitgegeven, verhuurd of moet nog worden uitgegeven:

Erfpacht

- Nedereindse Plas: skipiste
- Maarsseveense Plassen: masten voor telecomproviders
- Maarsseveense Plassen: landtong, onderneming voor besloten recreatieve groepsbijeenkomsten
- Maarsseveense Plassen: saunacomplex
- Maarsseveense Plassen: horeca zuidzijde.
- Laagraven: golfbaan
- Laagraven: teleskibaan, wakeboard, strandbad
- Oortjespad: pitch & putt-baan en (groeps)activiteiten

Verhuur

Ruigenhoek: Forelvisvijvers (looptijd tot en met 9 maart 2017). Diverse stukjes grond zijn verhuurd voor exploitatie van horeca, een volkstuinvereniging en (water)sportverenigingen.

Voorovereenkomst erfpacht

Ruigenhoek: oefengolfbaan (start bouw na onherroepelijke vaststelling bestemmingsplan).

Nog te realiseren erfpacht

- Hampoort
- De Leijen: horeca en exploitatie (realisatie na vaststelling bestemmingsplannen)
- Oortjespad: horeca en exploitatie (realisatie na vaststelling bestemmingsplannen)
- Heemstede-Noord

3.0 Financiële positie

3.1 Geprognosticeerde balans

ACTIVA	Ultimo 2018	Ultimo 2017
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>	124.300	195.700
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	124.300	195.700
<i>Materiële vaste activa</i>	9.954.600	9.898.700
Investerings met een economisch nut		
Gronden uitgegeven in erfpacht	531.800	531.800
Overige investeringen met economisch nut	2.926.800	2.957.100
Investerings met een maatschappelijk nut	6.496.000	6.409.800
Totaal vaste activa	<u>10.078.900</u>	<u>10.094.400</u>
PASSIVA		
	Ultimo 2018	Ultimo 2017
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	4.373.200	5.244.100
Algemene reserve	238.300	497.400
Overige bestemmingsreserves	4.134.900	4.746.700
<i>Voorzieningen</i>	948.200	905.800
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	948.200	905.800
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	4.476.100	3.870.800
Onderhandse leningen van:		
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	4.476.100	3.870.800
Waarborgsommen		
Totaal passiva	<u>9.797.500</u>	<u>10.020.700</u>
Financieringstekort	<u>281.400</u>	<u>73.700</u>
Totaal generaal	<u>10.078.900</u>	<u>10.094.400</u>

Opm.: het saldo binnenlandse banken neemt met € 600.000 toe, door een nieuwe lening van € 1.000.000 ter financiering van investeringen 2018 en afname met € 400.000 door jaarlijkse aflossing op bestaande.

Grondslagen voor waardering

De begroting is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

De waardering van activa en passiva vindt plaats op basis van inkoopprijs en bijkomende kosten. Activa en passiva worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs (aanschaf-waarde minus

afschrijvingen of aflossingen).

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vaste activa

Materiële vaste activa

Conform BBV wordt onderscheid gemaakt tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut (investeringen die verhandelbaar zijn of kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten). Niet relevant daarbij is of de investering geheel kan worden terugverdiend.

Materiële vaste activa met economisch nut

Deze activa worden zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs minus eventuele investeringsbijdragen van derden. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgprijs of vervaardigingsprijs, rekening houdend met een eventuele bijdrage van derden en de ingeschatte restwaarde. Indien ingebruikname plaatsvindt voor 1 juli, vindt afschrijving plaats over het gehele boekjaar, anders in het eerstvolgende boekjaar.

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

Activa	Percentage
Grond en water	0%
Bouwkundige werken	4 - 20%
Bedrijfsgebouwen	4 - 10%
Machines, apparaten en installaties	5 - 20%
Overige materiële vaste activa	8 - 17%
Routes	4 - 20%

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde minus ontvangen aflossingen

Vaste passiva

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een looptijd van één jaar of langer.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn opgenomen voor de oorspronkelijke waarden, minus de afschrijving op de activa die aan deze bestemmingsreserves zijn gekoppeld.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

4.0 Overzicht van lasten en baten 2018

Exploitatieoverzicht

Onderstaande tabel toont het exploitatieoverzicht, zoals samengevat in hoofdstuk twee is toegelicht.

Lasten	Realisatie 2015	Begroting 2017	Begroting 2018
03a. Doorbelaste personeelskosten	1.380.800	1.446.100	1.512.500
03c. Doorbelaste apparaatskosten	345.600	270.500	282.900
05. Inhuur personeel van derden	231.100	282.100	284.900
07. Rente en afschrijvingen	905.200	1.221.700	1.285.600
09. Huur en pachten	15.900	15.000	15.200
11. Bestuurs- en apparaatskosten	42.700	39.500	39.900
13. Belastingen en verzekeringen	46.400	50.600	51.100
15. Energie- en waterkosten	46.200	53.300	53.800
17. Onderhoud en vuilafvoer	868.400	936.600	1.040.500
19. Voorziening groot onderhoud	288.900	302.100	305.100
21. Publiciteits- en overige kosten	37.200	16.100	16.300
Totaal Lasten	4.208.400	4.633.600	4.887.800

Baten			
02. Opbrengsten van eigendommen	773.900	860.900	869.500
06. Rente	11.200	10.400	9.700
08. Overige baten	804.100	226.600	228.900
10. Nagekomen baten		0	0
12. Dekkingsmiddelen	2.857.700	2.894.800	2.908.000
<i>Deelnemersbijdrage</i>	<i>2.482.300</i>	<i>2.483.800</i>	<i>2.508.600</i>
<i>Deelnemersbijdrage doorschuif-btw</i>	<i>375.400</i>	<i>411.000</i>	<i>399.400</i>
Totaal baten	4.455.200	3.992.700	4.016.100

14. Bij: mutaties reserves	397.800	114.400	189.700
14. Af: mutaties reserves	469.000	721.200	801.500
Toevoeging aan algemene reserve	318.000		
Onttrekking aan algemene reserve		34.100	259.900

5.1 Investerings- en financieringsstaat 2017-2021

Uitgaven	2017	2018	2019	2020	2021
EC grond en water		0	0	0	0
EC bouwkundige werken	200.000	75.000	0	0	0
EC bedrijfsgebouwen	225.000	0	0	0	0
EC woonruimtes		0	0	0	0
EC mach., apparaten en installaties	14.000	90.500	69.000	32.000	0
EC vervoermiddelen	3.000	9.500	20.000	0	0
EC overige materiële vaste activa		197.000	0	0	0
Totaal EC materiële vaste activa	442.000	372.000	89.000	32.000	0
MA grond en water		0	0	0	0
MA bouwkundige werken	100.000	730.000	70.000	0	0
MA bedrijfsgebouwen		0	0	0	0
MA woonruimtes		0	0	0	0
MA mach., apparaten en installaties		0	0	0	0
MA vervoermiddelen		0	0	0	0
MA overige materiële vaste activa	30.000	16.000	0	0	0
MA routes	30.000	30.000	0	0	0
Totaal MA materiële vaste activa	160.000	776.000	70.000	0	0
MA onderzoek en voorbereiding		0	0	0	0
Totaal immateriële vaste activa		0	0	0	0
Afschrijving desinvesteringen	19.600				
Onttrekking aan reserves en vrijval subsidies	755.300	1.060.600	636.200	620.500	491.700
Onttrekking aan voorziening groot onderhoud	244.200	262.700	478.100	255.600	238.800
Aflossing opgenomen langlopende geldleningen	418.600	394.800	424.100	402.000	370.000
Financieringsoverschot	86.100	0	0	0	0
Totaal	2.125.800	2.866.100	1.697.400	1.310.100	1.097.000

Financieringsstaat

Inkomsten (desinvesteringen)	2017	2018	2019	2020	2021
EC grond en water					
EC bouwkundige werken					
EC bedrijfsgebouwen	17.500				
EC woonruimtes					
EC mach., apparaten en installaties		7.500	51.800	29.300	
EC vervoermiddelen	2.100	3.900	18.400		
EC overige materiële vaste activa					
Totaal EC materiële vaste activa	19.600	11.400	70.200	29.300	0

MA grond en water					
MA bouwkundige werken					
MA bedrijfsgebouwen					
MA woonruimtes					
MA mach., apparaten en installaties					
MA vervoermiddelen					
MA overige materiële vaste activa					
MA routes					
Totaal MA materiële vaste activa	0	0	0	0	0

MA onderzoek en voorbereiding					
Totaal immateriële vaste activa	0	0	0	0	0

Uit afschrijving vrijgekomen middelen	1.089.700	1.150.500	834.200	833.900	725.100
Toevoeging aan reserves en ontvangen subsidies	114.400	189.700	9.200	8.700	2.500
Dotatie aan voorziening groot onderhoud	302.100	305.100	308.100	314.100	317.200
Af te sluiten langlopende geldleningen	600.000	1.000.000	300.000	0	0
Financieringstekort	0	209.400	175.700	124.100	55.700
Totaal	2.125.800	2.866.100	1.697.400	1.310.100	1.097.000

6.1 Meerjarenexploitatie 2017 - 2021

Lasten	Realisatie 2015	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
03a. Doorbelaste personeelskosten	1.380.800	1.446.100	1.512.500	1.527.600	1.542.900	1.558.300
03c. Doorbelaste apparaatskosten	345.600	270.500	282.900	285.700	288.600	291.500
05. Inhuur personeel van derden	231.100	282.100	284.900	287.700	290.600	293.500
07. Rente en afschrijvingen	905.200	1.221.700	1.285.600	1.018.800	975.900	867.100
09. Huur en pachten	15.900	15.000	15.200	15.400	15.600	15.800
11. Bestuurs- en apparaatskosten	42.700	39.500	39.900	40.300	40.700	41.100
13. Belastingen en verzekeringen	46.400	50.600	51.100	51.600	52.100	52.600
15. Energie- en waterkosten	46.200	53.300	53.800	54.300	54.800	55.300
17. Onderhoud en vuilafvoer	868.400	936.600	1.040.500	1.049.700	1.058.900	1.068.200
19. Voorziening groot onderhoud	288.900	302.100	305.100	308.200	311.300	314.400
21. Publiciteits- en overige kosten	37.200	16.100	16.300	16.500	16.700	16.900
Totaal Lasten	4.208.400	4.633.600	4.887.800	4.655.800	4.648.100	4.574.700

Baten						
02. Opbrengsten van eigendommen	773.900	860.900	869.500	869.500	869.500	869.500
06. Rente	11.200	10.400	9.700	9.200	8.700	2.500
08. Overige baten	804.100	226.600	228.900	231.200	233.500	235.800
10. Nagekomen baten		0	0	0	0	0
12. Dekkingsmiddelen	2.857.700	2.894.800	2.908.000	2.917.500	2.922.600	2.927.700
<i>Deelnemersbijdrage</i>	<i>2.482.300</i>	<i>2.483.800</i>	<i>2.508.600</i>	<i>2.508.600</i>	<i>2.508.600</i>	<i>2.508.600</i>
<i>Deelnemersbijdrage doorschuif-btw</i>	<i>375.400</i>	<i>411.000</i>	<i>399.400</i>	<i>408.900</i>	<i>414.000</i>	<i>419.100</i>
Totaal baten	4.455.200	3.992.700	4.016.100	4.027.400	4.034.300	4.035.500

14. Bij: Mutaties reserves	397.800	114.400	189.700	9.200	8.700	2.500
14. Af: Mutaties reserves	469.000	721.200	801.500	401.100	395.100	363.700
Toevoeging aan algemene reserve	318.000	0	0	0	0	0
Onttrekking aan algemene reserve		34.100	259.900	236.500	227.400	178.000

7.1 Overzicht van aanschafwaarden, afschrijvingen en boekwaarden van nog niet afgeschreven eigendommen per 31-12-2018

Stichtse Groenlanden	Aanschafwaarde per 1-1-2018	Investerings 2018	Desinvestering 2018	Aanschafwaarde per 31-12-2018	Afschrijving per 1-1-2018	Afschrijving 2018	Afschrijving desinvestering 2018	Totale afschrijving 31-12-2018	Boekwaarde eind 2017	Boekwaarde eind 2018
EC grond en water	531.800			531.800					531.800	531.800
EC bouwkundige werken	2.865.600	75.000		2.940.600	446.600	197.200		1.284.200	2.419.000	1.656.300
EC bedrijfsgebouwen	1.240.000			1.240.000		53.200		668.100	1.240.000	572.000
EC woonruimtes	10.500			10.500				10.500	10.500	
EC mach., apparaten en installaties	404.400	90.500	7.500	485.900		41.500	6.000	292.200	404.400	193.800
EC vervoermiddelen	106.000	9.500	3.900	111.600		7.700	3.900	82.200	106.000	29.400
EC overige materiële vaste activa	954.800	197.000		1.151.800	20.000	99.600		676.500	934.800	475.300
Totaal EC materiële vaste activa	6.113.100	372.000	11.400	6.472.200	466.600	399.200	9.900	3.013.700	5.646.500	3.458.600
MA grond en water	1.232.200			1.232.200				118.800	1.232.200	1.113.400
MA bouwkundige werken	9.784.700	730.000		10.514.700	1.805.000	567.700		5.984.800	7.979.700	4.529.900
MA overige materiële vaste activa	105.200	16.000		121.200		11.600		29.200	105.200	92.000
MA routes	1.088.600	30.000		1.118.600	351.100	110.400		357.900	737.500	760.700
Totaal MA materiële vaste activa	12.210.700	776.000		12.986.700	2.156.100	689.700		6.490.700	10.054.600	6.496.000
MA onderzoek en voorbereiding	357.100			357.100		71.400		232.800	357.100	124.300
Totaal immateriële vaste activa	357.100			357.100		71.400		232.800	357.100	124.300
Totaal vaste activa	18.680.900	1.148.000	11.400	19.816.000	2.622.700	1.160.300	9.900	9.737.200	16.058.200	10.078.900

7.2 Overzicht van reserves en voorzieningen per 31-12-2018

	Naam reserve en voorziening	Saldo begin 2018	Bij rente 2018	Bij stortingen 2018	Af 2018	Saldo eind 2018
		Euro's	Euro's	Euro's	Euro's	Euro's
1	Algemene reserve	397.400			259.100	138.300
2	Reserve calamiteiten	100.000				100.000
	Subtotaal algemene reserve	497.400			259.100	238.300
	Bestemmingsreserves					
3	Reserve ontwikkelplan	180.000			180.000	0
4	Reserve natuurontwikkeling fietspaden	45.400				45.400
5	Reserve herplant Nedereindse Plas	14.400				14.400
6	Reserve bijdrage Oortjespad	40.100				40.100
7a	Res. inr. Honswijkerplas (v/h 't Waal)	652.100	9.700		60.300	601.500
	Subtotaal bestemmingsreserves	932.000	9.700		240.300	701.400
	Dekkingsmiddelen kapitaallasten					
8	Ontwikkelplan	516.300		180.000	83.300	613.000
9	Inrichting Laagraven	148.400			148.400	0
10	Fietspad Nieuw Wulven	64.000			5.800	58.200
11	Pomp Maarsseveense Plassen	5.300			900	4.400
12	Speeleiland Maarsseveense Plassen	34.400			6.900	27.500
13	Diverse subsidies	3.046.300			315.900	2.730.400
	Subtotaal dekkingsmiddelen kapitaallasten	3.814.700	0	180.000	561.200	3.433.500
	Totaal reserves	5.244.100	9.700	180.000	1.060.600	4.373.200
	Voorziening groot onderhoud	905.800		305.100	262.700	948.200
	Totaal general	6.149.900	9.700	485.100	1.323.300	5.321.400

7.3 Staat van langlopende geldleningen en aflossingen per 1-1-2018 en per 31-12-2018

Bank	Ingangsdatum	Oorspronkelijk bedrag	Loop-tijd	O, S, R	Datum laatste aflossing	Rente-percentage	Aflossingen tot en met 1-1-2018	Saldo begin 2018	Opgenomen 2018	Aflossing 2018	Rente 2018	Saldo eind 2018
BNG	01-07-1994	113.400	25	S	01-07-2019	4,99%	104.136	9.264		4.536	349	4.728
BNG	25-03-1997	90.800	20	S	25-03-2017	6,25%	86.260	260		260	4	0
BNG	16-03-1998	245.000	20	S	16-03-2018	5,50%	233.050	11.950		11.950	135	0
BNG	15-12-1998	499.200	20	S	15-12-2018	4,70%	474.460	24.740		24.740	1.112	0
BNG	06-01-1999	226.900	20	S	06-01-2019	4,62%	203.945	22.955		11.345	545	11.610
BNG	04-02-2001	635.300	20	S	04-02-2021	5,90%	540.265	95.035		31.765	3.913	63.270
BNG	18-02-2002	720.000	20	S	18-02-2022	5,24%	540.000	180.000		36.000	7.799	144.000
BNG	18-12-2002	380.000	15	S	18-12-2017	4,65%	379.833	167		167	7	0
BNG	19-12-2003	1.000.000	20	S	19-12-2023	4,54%	700.000	300.000		50.000	13.545	250.000
BNG	22-12-2004	400.000	15	S	22-12-2019	4,00%	346.867	53.133		26.667	2.102	26.467
BNG	15-02-2013	1.000.000	25	S	15-02-2038	3,35%	160.000	800.000		40.000	26.969	800.000
BNG	01-07-2016	2.000.000	15	S	01-07-2031	2,50%	266.666	1.733.333		133.333	41.671	1.600.000
BNG	01-07-2017	600.000	25	S	01-07-2042	2,50%	0	600.000		24.000	14.699	576.000
BNG	01-07-2018	0	15	S	01-07-2033	2,50%	0	0	1.000.000		12.397	1.000.000
		7.910.600					4.035.482	3.870.837	1.000.000	394.763	125.247	4.476.075